

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

14 Quantum temporis requiratur vt consuetudo præscribat contra legem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

auctoris non nocet successori particulari, nimirum emptori, donatario, &c. Denique si accepisti bona fide à possessore mala fidei, & dominus sciens rem suam alienatam, intra decem annos, si praesens fuerit, & intra viginti si absens, litem in te non fuerit contestatus, firmiter eam obtinebis, vt habetur Authent. Mala fidei. C. de longi temporis praescriptione, & Nouella 119.

Probantur exceptiones.

Facimus duas exceptiones. Prior de re immobili aperte colligitur ex d. Authent. Mala fidei; vbi dicitur: *Mala fidei possessore alienante, cessat longi temporis praescriptio, si verus dominus ignoret ius suum, & alienationem factam. spectatur ergo 30. annorum defensio.* Secus vero quando scit, & non se opponit, vt dictum est.

Res furtiua & vi occupata.

Altera exceptio probatur, quia res furtiua & qua vi occupata (etiam si postea ab aliquo bona fide empta fuerint) non possunt praescribi spatio longi temporis, id est decem vel 20. annorum: vt expressè habetur §. Furtiua. Instit. de Vfuca. Habent enim ex dispositione Iuris vitium obstitens ordinariae praescriptioni, vt patet Instit. loco citato. Quare fallitur Sotus libro 4. de Iustina quaest. 5. art. 4. post secundam conclusionem, vbi docet, latronis filium, si bona fide paternam hereditatem adiit, & toto tempore praescriptionis illa fide possedit, esse tutum in conscientia, etiam si postea innotescat fuisse aliena. Idem docet de emptore, qui bona fide emit à latrone. Sed est aperte contra Ius; heres enim mali auctoris titulo heredis numquam praescribit; vt ostensum est: emptor vero non praescribit tempore ordinario.

Sententia Soti.

Nec obstat L. Si aliena. 10. 7. de vfuca. p. nibus, quam Sotus pro se citat; nam ex eadem lege, in hinc, constat rem furtiuam non posse vfuca. pi, ne à possessore quidem bonae fidei. Aduertere tamen, emptorem talis rei posse illam vfuca. p. capere tempore longissimo, nempe triginta annis; vt communiter Doctores docent, & colligitur ex L. Sicut in rem. 3. C. de praescriptione 30. vel 40. annorum. & L. Si quis emptio. nis. 8. §. Quod si. C. eodem. Vnde si Breuiarium emerit à fure, & 25. annis bona fide possederit, & tunc intelligas furto fuisse sublatum, non potes retinere: vt ait Siluest. secus si 30. expleris. quod si vbi 20. annis possedisti, alteri tradas; potest ille vt accessione temporis tui, & ita praescribere 10. annis. 10. enim & 20. efficiunt triginta annos praescriptionis: idque semper fieri potest, quando alter alteri in possessione succedit: si tamen vterque poterat rem vfuca. p. Si enim prior non poterat vfuca. p. re, eo quod mala fide possideret, vel quia est heres eius, qui mala fide possidebat; non potes vt accessione temporis, quo ille rem possedit, sed debes ipse integrum tempus possidendo explere. ita habetur §. Diutina. & seq. Instit. de Vfuca. p. & L. panule. & vlt. 7. de diuersis temporibus praescript.

Via accessione temporis aliena.

Idem dicendum de rebus vi possessis, cum aliquis alterum à possessione sua vi deiciens illam occupat: quamuis res litigiosa sit, aut ille suam esse putet. talis enim res, etsi bona fide ab illo inuatore eam emerit, non potest vfuca. pi, nisi 30. annis, seculo tempore quo ille eam possedit. Si tu illam alteri tradas, poterit ille

vt accessione temporis quo tu illam possedisti, vt antè dictum est.

Petes, quid si illa res vacabat possessore, propter longam obliuionem domini absentis, aut negligentiam, aut mortem, & ab altero absque vi occupata fuit?

Resp. Illam rem posse vfuca. pi per eum qui bona fide illam ab vfuca. p. re emerit, vel dono acceperit, tempore ordinario, nimirum decem annis inter praesentes, & viginti inter absentes, vt expressè habetur §. Quod autem. Instit. de Vfuca. p. quia res illa nec est furtiua, nec vi possessa: vt ibidem dicitur. Sed hoc Ius postea est correctum ab eodem Iustiniano Nouella 119. vbi requirit 30. annos in emptore, & aliis qui à mala fide possessore pereceperunt. Si, inquit, *verus verum dominus ignorat, simul quod ea res ad ipsum pertineant, simul quod alienatio intercesserit; iubemus vt non aliter quam tricennij praescriptione excludatur: cum is qui res hoc modo possidet, dicere nequeat, quod ipse bona fide possideat, quando à mala fidei possessore hasce acceperit.*

DUBITATIO XIV.

Quantum temporis requiratur vt consuetudo praescribat contra legem.

Suppono ex dicendis 1. 2. quaest. 97. Consuetudinem posse praescribere contra ius posituum, illudque tollere, & nouam obligationem inducere: modò sit *rationabilis & legitime praescripta*; vt expressè definitur cap. vlt. de consuetudine; vbi Greg. IX. sic ait: *Licet longana consuetudinis non sit vis auctoritas, non tamen est vsque adeò valitura, vt vel iuri positivo debeat prauidium generare, nisi fuerit rationabilis, & legitime sit praescripta.*

Rationabilis dicitur, quae lege statui potest; siue quae iusta censeretur & obligaret, si lege statuta esset. Eadem enim est materia legis iustae & consuetudinis. nam consuetudo est tacita quadam lex, vt insinuat l. 3. C. Quae sit longa consuet. & ex eodem fonte profluit. vnde etiam eandem vim habet. Quare sicut lex posterior tollit legem priorem; ita etiam consuetudo priorem legem tollere potest. Nec refert, etiam si in lege dicatur, *non obstante vlla consuetudine etiam immemorabili: vel nulla consuetudine in contrarium vllis vquam futuris temporibus valitura.* Nam prior clausula intelligitur de consuetudine quae viguit ante illam legem, quam ea lex, vt pote posterior, abrogare potest, sicut & legem priorem. Altera loquitur quidem de consuetudine futura; sed intelligenda, durantibus circumstantiis cum quibus illa consuetudo tunc non videbatur rationabilis: illis tamen mutatis, & subortis aliis cum quibus consuetudo contraria incipit videri rationabilis, potest vim illius legis tollere, & nouam inducere, vt passim DD. tradunt. Et Conari. lib. 3. variarum cap. 13. num. 4. vbi dicit hanc opinionem esse communem.

Sic consuetudine quadam festi & ieiunia Iuris communis quibusdam locis abrogata, vel alia noua introducta. Sic decimae multae sublatae; sic multa circa ritus Sacramentorum consuetudine mutata. Denique idem locum habet in legibus irritan-

irritantibus, & quibusdam inhabilitatibus ad officia, beneficia, vel etiam matrimonia, inducendis vel tollendis.

Nec obstat, quòd sicut lex non potest habere vim absque consensu Principis, ita nec consuetudo: quia sicut consuetudo est tacita quadam lex; ita etiam ad eam sufficit tacitus & generalis consensus Principis, quo statuit ut consuetudo legitime præscripta vim legis obtineat, & ius posituum tollat. Similiter non obstat, quod habetur L. 2. C. Quæ sit longa consuetudo; vbi dicitur: *Consuetudinis vsusque longam non vilis auctoritas est, verum non vsque adeo sui valitura momento, ut aut rationem vincat aut legem.* Sensus enim est, consuetudinem debere cedere rationi naturali: vnde ut vim habeat, debere esse rationabilem; vt Pontifex ad verba huius legis respiciens, ait. Similiter debere cedere legi superuenienti: quia per legem tolli potest. Hinc tamen non sequitur, quin possit legem priorem abrogare, si legitime fuerit præscripta, vt d. cap. fin. dicitur.

Requiri
10. annos.

His positis, difficultas est quantum temporis ad hoc requiratur. Multi Doctores putant requiri 10. annos, vt consuetudo legem civilem aboleat: 40. vt legem Ecclesiasticam. Ita Panormit. in cap. vlt. de consuetudinibus, num. 11. Angelus verbo Consuetudo, n. 8. & 9. Siluest. eodem verbo, nu. 6. Nauarr. l. 1. consil. 1. tit. de consuet. Ratio est; quia ad introducendam consuetudinem, Ius civile requirit longum tempus, C. Quæ sit longa consuetudo. atqui longum tempus est tempus 10. annorum. C. de præscript. longi temporis. ergo contra legem civilem requiruntur decem anni.

Quòd verò contra legem Ecclesiasticam requirantur 40. videtur ex eo probari, quòd contra Ecclesiam non procedat præscriptio, nisi quadraginta annis.

Sed distinguendum est. Vel enim illa consuetudo viget sciente & tolerante Principe; vel eo in particulari illam ignorante. Nunc

Non requiri
certum
tempus.

Dico Primò, Si priore modo consuetudo se habeat, verius est non requiri certum tempus vt possit legem tollere. Ratio est; quia vt consuetudo tollat legem, solum requiritur vt passim agatur contra legem, seu vt lex non seruetur, quando occurrit seruanda, sciente Principe & non se opponente: vt docent passim Theologi & Canonistæ. Panormit. supra, Glossa in cap. 1. de treuga & pace, & alij, dum enim scit suam legem non seruari, & sciet, censetur consentire vt non seruetur, ne Respubl. perturbetur; ac proinde censetur tollere obligationem legis. & hoc modo consuetudo dicitur tollere vim legis. nempe quia Princeps permittens consuetudinem, implicite detrahit suæ legi vim obligandi. Confirmat. quia consuetudo populi habentis Principem, non potest per se tollere vim legis, quam Princeps imposuit (cum singuli seorsim, & omnes simul ei subsint) sed hanc vim tantum habere potest à consensu tacito vel expresso Principis. censetur autem tacitus consensus, dum consuetudini non se opponit, etiam si id fiat metu difficultatum.

Vnde consuetudo
habet vim
tollenda legis.

Hinc sequitur, sæpè fieri, vt paucis annis lex abrogetur per consuetudinem, etiam si ante recepta fuerit: quia vt dicatur esse consuetudo con-

traria, sufficit bis terve contra actum esse, vt docet Siluest. verbo Consuetudo, n. 6. Panormit. supra, & alij passim: quam consuetudinem si constaret Principem scire & dissimulare, desineret lex obligare.

Nec obstat quòd Ius civile ad consuetudinem requirat longum tempus. Primò, quia non omne longum tempus est decennij; tantum enim in materia vlcupationis ita definitur. Secundò, quia vt consuetudo tollat legem, non requiritur vt sit longior, quam necesse est vt Princeps censetur eam permittere, & suo consensu approbare.

Longum
tempus.

Dices, Cap. fin. de consuetud. dicitur, consuetudinem; vt tollat legem, debere esse legitime præscriptam; sed ad præscriptionem requiritur certum tempus. ergo.

Respon. Hoc intelligendum de consuetudine quam Princeps in particulari ignorat. Huic enim non censetur ita consentire, sicut illi quam nouit, & sponte tolerat. quod enim quis ignorat, non potest in particulari approbare. solum ergo huic consentit in genere, quatenus consentit in decretum, quo statuit consuetudinem legitime præscriptam esse instar legis. Itaque requiritur certum tempus necessarium ad præscriptionem.

Dico Secundò, Si consuetudo ignorante Principe vigeat, vt censetur legitime præscripta, ita vt possit legem tollere, requiruntur decem anni, quibus ea consuetudo bona fide à subditis promiscue sit seruata; eosque probabile est etiam sufficere.

46

Decem annos requiri, est communis sententia Doctorum. Itemque contra legem civilem sufficere, Probatur, quia lex civilis longæ consuetudini tribuit vim legis, eamque instar legis iubet seruari. C. Quæ sit longa consuetudo. L. 1. 2. 3. atqui tempus 10. annorum eodem iure censetur tempus longam, & longam efficiens possessionem, vt patet C. de præscriptione longi temporis. ergo etiam longum vsus & longam consuetudinem.

Quòd etiam 10. anni sufficiant contra legem canonicam, nondum receptam moribus vrentium, docet Nauarr. lib. 5. consil. tit. de excommunic. consil. 8. & fusè probat Felinus in cap. 1. de treuga & pace, num. 13. pro eadem adducens multos DD. nimirum Cald. Imolensem, Butrium, Zabar. & Dominicum, &c. idem tenet Couarr. lib. 2. variar. c. 16. n. 6. citans Iafonem in L. Rem non nouam. §. Patroni. C. de Iudiciis. sequitur Azorius lib. 5. Instit. moral. cap. 4. q. 3. & alij recentiores. Ratio est, quia cum lex moribus vrentium minimè recepta non obliget, ac proinde non sit in possessione, facilius inducitur & conualescit aduersus eam consuetudo, quam si iam recepta esset. quæ consuetudo ad hoc valet, vt non teneamur post decennium eam admittere, nisi Princeps de nouo eam constituat, eique nouum vigorem tribuat. itaque opus est noua promulgatione: nam lapsu decennij, vis eius est antiquata. ante decennij lapsum, etsi non obligarentur subditi, cum non viderent illam receptam; tamen poterant compelli ad eam seruandam etiam ab inferioribus Principe. Ita DD. supradicti.

An verò decem anni sufficiant contra receptam, maior est difficultas. Non videtur improbabile sufficere; primò, quia nusquam Ius ali-

quod

Contra legem Ecclesiasticam. quod distinguit inter legem Ecclesiasticam & civilem hac in parte: ergo si contra legem civilem sufficiunt decem anni, etiam contra Ecclesiasticam.

Nec obstat, quod contra Ecclesiam non procedat prescriptio nisi annis 40. quia hoc intelligendum de bonis immobilibus, & Iuribus Ecclesiae, quae sunt instar bonorum immobilium. obligatio autem subditorum ad legem seruandam, non potest censeri inter bona vel iura Ecclesiastica: itaque illae leges prescriptionum non sunt huc traducendae. Secundò, Si 10. anni sufficiunt vt Princeps secularis censetur tacito quodam consensu remittere vim suae legis; cur non sufficiant Principi Ecclesiastico? praeterim cum eius sit curare, ne subditi peccent, neue assiduis angantur scrupulis, qui ex huiusmodi interminatis obligationibus nasci solent. Itaque cum Ecclesia contrarium non expresserit; probabiliter existimari potest, eam sequi, vt in aliis multis solet, Iuris civilis morem. Tutius tamen est, sententiam communem amplecti. Porro aduertendum est, requiri, vt per illud tempus subditi bona fide legem non seruauerint, ita vt non seruando non peccauerint: alioquin contra eam non praescribent, vt rectè Siluester & alij docent.

Dices, Si currente illo tempore non peccant, quomodo ergo possunt puniri propter legis violationem?

Resp. Quia praesumuntur peccasse. non enim praesumitur legum communium ignorantia, nisi probetur. deinde quia hac veluti conditione tacita conceditur Ius praescriptionis; vt si intra illud tempus deprehensi fuerint agere contra legem, possint plecti: vt hac ratione lex non exarmetur, dum adhuc viuunt, sed habeat quo se possit tueri.

47 Dico Tertio, Si consuetudo sit aliquo modo contra Ius Ecclesiae, requiruntur anni 40. Patet ex dictis Dubit. 8.

DUBITATIO XV.

Quae res non possint praescribi.

48 **N**Otandum est, quaedam in Iure dici non posse praescribi, seu vsucapi; quia ordinario tempore non vsucapiuntur. sic res furtivae, res vi possessae, & res fisci, dicuntur non posse vsucapi; cum tamen possint, haec 40. illae 30. annis. Simili modo dicuntur non posse vsucapi ea, quorum alienatio est prohibita; vt, fundi dotalis, maioratus, legati, fideicommissi: quae tamen possunt praescribi tempore ordinario, ab eo qui bona fide illa possidebat, & iam vsucapionem inchoauerat, antequam illa bona contraherent haec onera, seu obligationes reales. Vbi verò iam contraxerunt, non potest inchoari praescriptio ordinaria ab eo, qui haec accepit ab auctore malae fidei (secus de eo qui accepit à tertio:) bene tamen tricenaria, vt patet ex dictis Dubitat. 11. Idem dicendum de bonis aduentitiis filijfamilias, si pater ea alienet. Vbi enim ceperint esse bona eius aduentitia, non potest inchoari in illis praescriptio contra filium, quamdiu est sub potestate patris; sed inchoabitur solum postquam desierit esse sub illa; & ab illo tempore debet continuari per 30. annos, ob malam fidem eius, qui alienauit. Vi-

Non praescribuntur tempore ordinario. Prohibita alienari.

Vsucapio inchoata antequam bona fierent obnoxia.

Bona aduentitia.

de Leg. 1. C. de bonis maternis, & Siluest. Praescriptio secundò, num. 3.

Pari modo dicuntur non posse praescribi, quae alieno nomine possidentur, vt precarium, commodatum, conductum, pignus, res emphyteutica aut feudalis: nimirum ab eo qui haec sub tali titulo possidet, aut ab eius herede, vt constat ex dictis Dubit. 3. & insinuatur generatim cap. Si diligenti. 17. de praescriptione, & L. Cum notissimi. 7. §. In his. C. de praescript. 30. & 40. annorum: id expressè habetur de re emphyteutica, & conducta. Eadem est ratio rei feudalis: quia feudum & emphyteusis eodem ferè iure constant. & L. Nec creditores. 10. C. de pignoratitia actione, idem dicitur de pignore. Azo tamen ad illam legem docet, heredem longissimo tempore, nempe 30. annorum, posse pignoris proprietatem praescribere. Haec tamen omnia possunt praescribi à successoribus particularibus, quibus titulo legati, donati, empti, &c. obtigerint. vt constat ex dictis supra Dubit. 13. Ius tamen feudale & emphyteuticum quoad proprietatem potest praescribi contra dominum directum annis 30. vt habetur lib. 2. feudorum, tit. 26. §. 4. *Si quis per 30. annos rem aliquam vt feudum possedit, & seruitutem domino exhibuerit: quamuis ea de re non sit inuestitus, praescriptione tamen 30. annorum se tueri potest.* Idem dicendum de iure emphyteutico, si vniformem pensionem toto illo tempore soluit. Cum titulo autem praescribitur hoc ius 10. annis inter praesentes, & 20. inter absentes; iuxta ea quae diximus supra num. 27.

Denique, quando Ius commune vel praesumptio malae fidei obstat praescribenti. Tunc enim res illa praescribi non potest ab illo, nisi spatio 40. annorum cum titulo, vel tempore immemorabili sine titulo, vt expressè habetur cap. 1. de praescript. in 6. tam diuturna enim possessio habet vim tituli: nam facit iusti tituli praesumptionem, & excludit praesumptionem malae fidei. Hoc modo dicitur non posse praescribi exemptio à iurisdictione Ordinarij, quae tamen 40. annis cum titulo, & tempore immemorabili sine titulo acquiritur, vt constat cap. Cum personae. 7. de priuilegijs, in 6. Simili modo decima & ecclesiae vnus diocesis dicuntur non posse praescribi ab Episcopo alterius diocesis. Nam iure statutum est, vt omnes ecclesiae sint in potestate Episcopi in cuius territorio sunt sitae; vt habetur cap. 10. Omnes. 16. q. 7. Possunt tamen, si possideantur 40. annis cum titulo, vel tempore, cuius initij memoria non extet, sine titulo; vt patet ex d. cap. 1. de praescript. in 6.

Idem dicendum, Primò, de iure patronatus, ad nominandum Rectorem vel Praelatum, qui Iure communi erat eligendus à Capitulo. Secundò, de immunitate à soluendis decimis: omnes enim Iure communi soluere tenentur. quia tamen interdum aliqui eximuntur, potest haec exemptio praescriptione 40. annorum cum titulo, vel tempore immemorabili sine titulo acquiri: non tamen ita, quin, si opus sit, Ecclesia possit rursus obligationem soluendi imponere: quia Iure naturae populus tenetur ecclesiae ministros alere; vt infra cap. 39. Dub. 1. dicitur. Tertio, de immunitate à contributionibus, aliisque publicis oneribus. Quarto, de potestate faciendi vel concedendi aliquid, quod non nisi à Principe summo

Alieno nomine possidentur.